

*„Žádný člověk není tak dobrý, aby
nemohl být ještě o něco lepší.“*

METODICKÝ NÁVOD PRO AKADEMICKÉ PRACOVNÍKY VŠTE

„Učme jinak“

Vypracovali ve spolupráci: prof. RNDr. Jozef Hvorecký, PhD., Mgr. Štěpánka Jenešová

30.11.2021

Osnova

0 Předmluva

1 Úvod

2 Metodický návod

2.1. Principy organizace výuky

2.2. Přípravná fáze

2.3. Průběh výuky

2.3.1. Úvodní týden

2.3.2. Další týdny

2.3.3. Přednáška

2.3.4. Diskuze

2.3.5. Zadání a projekty

3 Praktické tipy pro akademické pracovníky VŠTE

4 Přehled možných digitálních nástrojů pro doplnění výuky

5 Na závěr

6 Přílohy

Předmluva

Primárním specifikem vysokoškolského učitele na celém světě je jeho schopnost nejen sdílet poznatky s druhými, ale rozvíjet je také u sebe. V dané chvíli je nositelem transformace vysokoškolského vzdělávání e-learning. Zbořme bariéry, zažehněme strach či obavy z nových komunikačních technologií. Budme připraveni učit jinak, tzn. zajímavě, moderně a s láskou k vědě – a bez ohledu na dálku, která nás od studentů dělí. Naše výuka na VŠTE může být tak lidštější než na ostatních školách. Tím získáme konkurenční výhodu. Učitelé a kolegové na škole se připraví na všechny formy výuky: distanční synchronní či asynchronní, prezenční s přísadou nejaktuálnějších trendů a vhodných metod.

Očekáváme, že naši posluchači se naučí učit se, vyhledávat znalosti a verifikovat je. My to musíme umět také!

1. Úvod

Vzpomeňme si na to, jak byli učitelé před nedávnem vhozeni do vody – v neočekávané době první vlny Covidu – a museli rychle přejít z prezenční výuky na distanční, v rychlosti připravit své přednášky a cvičení v online formě. Učitelé si sice zvykli, ale všichni cítíme, že v ní něco chybí. Je to asynchronní složka, při níž je komunikace se studenty volnější a nevyžaduje si přítomnost každého v přesně stanovené a vymezené době. Připravenost na ni a na celkové zvýšení kvality jsou nevyhnutné, neboť rozsah online výuky se bude zvyšovat bez ohledu na to, zda si to přejeme nebo ne.

Ve virtuálním prostoru vzniklo a rozvíjí se zcela jiné učení. Vyžaduje detailní přípravu předem a předpokládá odlišnou organizaci spolupráce mezi učitelem a studenty. Proto je rozumné, aby se každý z nás připravil na opakovaný přechod k distanční výuce tak, aby nás nezaskočil. Nedávná zkušenost, během níž jsme zjistili, že online forma učení má i svoje klady, by neměla zapadnout do pozadí.

V metodickém návodu „Učme jinak“ naleznete jako všeobecná, tak i zcela konkrétní doporučení.

Cíle metodického návodu „Učme jinak“

Pomocí tohoto materiálu chceme:

- připravit učitele na moderní formy výuky a najít optimální kombinaci pro daný předmět v nejrůznějších pedagogických situacích,
- naučit studenty se učit, vést je k tomu jak a kde zjišťovat a vyhledávat, podporovat je v kritickém myšlení a zájmu o hlubší poznání,
- zajistit kontrolu výsledků studentské práce tak, aby jejich kvalita byla na stejné nebo vyšší úrovni jako při tradičních formách vzdělávání.

Při návrhu metodiky jsme vycházeli z faktu, že se zvětšující vzdáleností od učitele studenti získávají nejen jistou volnost jak v samostudiu, tak v přípravě na online nebo prezenční setkávání s vyučujícím, zároveň se však zvyšuje riziko poklesu zájmu o studovanou oblast a/nebo podvádění. (Nemusí to být

pravda o postoji každého studenta, trend je však zřejmý.) Proto je třeba úvodem nastavit pravidla. Studující musí co nejdříve pochopit, co se od nich očekává a uvědomit si, že se učí pro sebe. Učitelé časem mohou mezi nimi dokonce najít své „partnery“ – obvykle (ale ne nutně) mezi těmi, kteří byli lídry v prezenční výuce a – pokud je to možné – zapojit je do vzdělávacího procesu jako své „asistenty“. Je totiž velmi důležité komunikaci oživit a z více stran udržovat. Aby se do ní zapojili pokud možno všichni, aby se vzájemně obohacovali novými dovednostmi, znalostmi a zkušenostmi. Vytvoří tak potřebnou přátelskou atmosféru a podpoří i mezigenerační vztahy. Vzpomeňme v této souvislosti (volně přeformulovaný) výrok filosofa Sokrata: „Studenta nenaučíš, když se sám nechce naučit!“

Stejně tak se ani učitelé nenaučí nové metody a nezadaptují se v nové situaci bez svého osobního chtění „učit jinak“. To, co platí pro studenty, platí i pro učitele, když se ocitnou v jejich situaci – čím více vzájemné komunikace, tím lépe. Nebojte se proto obrátit na nás, kdykoli potřebujete radu.

Přejeme si, abychom pomocí tohoto specifického návodu dovedli učitele na VŠTE k tomu, aby se s tímto způsobem myšlení sžili. Naše škola pak bude lidštější než ostatní a získá tím konkurenční výhodu.

2. Metodický návod

Učení v posluchárně a učení přes internet se liší nejen geograficky, ale lišit se musí i metodicky – přístupem učitele k učební látce a ke studentům. Dobrý učitel by měl mít v zásobě dvě paralelní verze téhož předmětu. Vzdělávací cíle budou mít společné, ale různé formy provedení. První („klasická“) bude více využívat osobní blízkosti zúčastněných, druhá („internetová“) zase bohatství internetových zdrojů a pohodlí žáků i učitelů při výběru časových intervalů, kde se budou svému vzdělávání věnovat. Protože klasická forma výuky je všeobecně známá, věnujme se přednostně specifikám online vzdělávání. Poukážeme ale i na způsoby, jak tradiční formy obohatit a upozorníme na postupy, které se zrodily anebo rozvinuly právě na internetu.

Při psaní návodu jsme se inspirovali monografií Lipovská-Hvorecký-Šimúth: Virtuálna trieda, jejímž spoluautorem je jeden z našeho týmu.

2.1. Principy organizace výuky

Výuka v posluchárnách a laboratořích se řídí řadou psaných i nepsaných pravidel, které se s postupem času vyvíjejí a zdokonalují. Jejich cílem je, dát všem předmětům jednotný rámec. Cílem je zjednodušit studentům jejich orientaci a práci tak, aby se mohli více soustředit na obsah předmětů než na formu, v níž jsou prováděny. Uvědomme si, že je potřebné si na tento rámec nejdříve zvyknout. Problémy tohoto typu zažívají například během prvního semestru studenti, přecházející ze střední školy na vysokou. Jednotný rámec jim tak ulehčuje adaptaci.

1. Každý předmět má stejnou délku, zpravidla jeden semestr.
2. Informace o náplni předmětu a o podmínkách jeho absolvování je dostupná ještě před jeho začátkem. Nejčastěji se zajišťuje tím, že sylabus předmětu je veřejně přístupný, zpravidla na portálu školy.
3. Učební látka je rozdělená do bloků pevné délky, zpravidla jeden týden.
4. Učební látka je doprovázena učebním textem, který je dostupný všem.
5. Každý (týdenní) blok obsahuje povinnou odbornou diskuzi. Výsledné hodnocení studenta přímo reflektuje jeho účast na ní a úroveň jeho aktivity.

6. Pro každý blok je třeba připravit několik témat, aby se co nejméně opakovaly v semestrech běžících po sobě a aby se minimalizovalo plagiátorství.

7. Každý blok obsahuje individuální a/nebo skupinová zadání. Těmi si prokazují další vědomosti a dovednosti studentů, které se nemohou z časových nebo rozsahových důvodů prověřit v diskuzích.

8. Učitel musí poskytovat co nejrychlejší zpětnou vazbu, aby si student byl vědom svého pokroku, resp. mezer ve vzdělávání.

9. Student je odpovědný za své studium, za kvalitu a originalitu odevzdaných prací a diskuzních příspěvků. Je si vědom toho, že za dokázané podvádění bude potrestán.

2.2. Přípravná fáze

Úspěch metodiky předmětu závisí od kvality její přípravy. Ta musí začít dlouho před jeho spuštěním. Od chvíle, kdy se začne uvažovat o zavedení online formy, je třeba vyřešit řadu otázek:

1. Vzdělávací cíle musí být jasně definovány. Měl by být připraven učební materiál, kterého obsah cíle pokrývá a obsahuje zadání, jež jej podporují a rozvíjejí. Z nedávné zkušenosti během pandemie jsme zjistili, že připojení studenta k online výuce nemusí být vždy optimální, například kvůli poruchám nebo nedostatečné kapacitě sítě. V té chvíli je student bez kvalitního podpůrného, dostatečně podrobného studijního materiálu izolován a je bezradný. Učební text jen z části redukuje nežádoucí izolovanost. Musí proto obsahovat i motivační faktory, aby i tento student přínos předmětu pochopil a aby si uvědomil jeho komponenty ve společenském kontextu, v reálném světě. Aby pak mohl sledovat výuku s minimem ztrát. Vzdělávací cíle musí též vysvětlit studentovi, že se vyplatí daný předmět studovat, neboť díky všem získaným poznatkům se na trhu práce lépe uplatní.

2. Náplň a forma realizace předmětu je definována pomocí sylabu, který poskytuje prvotní – avšak dostatečně podrobnou – informaci o všech požadavcích nevyhnutných k jeho absolvování. Mezi ně patří seznam povinné a doplňující literatury, požadavky na hardwarové, softwarové a další potřebné vybavení. Součástí sylabu musí být i rozpis jednotlivých zadání a jejich (procentuální) podíl na celkovém hodnocení – nejlépe ve formě tabulky s názvy zadání a jejich podílem na výsledné známce. K lepší orientaci studenta přispívá již konkrétní rozvrh témat a zadání, rozepsaných do jednotlivých týdenních bloků. Tyto poznatky mohou mít podobu příběhů, ukazujících tyto souvislosti, anebo jsou poskytnuty prostřednictvím otevřených problémů, k jejichž řešení disciplína přispívá.

3. Témata pro diskuzi je třeba připravit také ještě před zahájením výuky, nejlépe ve spolupráci s učiteli stejných a/nebo navazujících předmětů. Měla by pokrývat celý obsah látky a umožňovat její neformální pochopení. Cílem výuky totiž nesmí být pouhé memorování vzorců a pouček, ale zachycení jejich smyslu a „ducha“. Vhodná volba otázek vyvolá diskuzi. Ta vzniká v učebně spontánně. V online prostředí je třeba dbát na to, aby: (a) názory a informace z diskuzí zapadali do obsahu předmětu, (b) bylo jasné, které schopnosti a dovednosti se danou otázkou rozvíjejí, (c) bylo možné udržet diskuzi v mezích racionální kritické debaty.

4. Podobně je to s testy a zkušebními otázkami. I tady je koordinace předpokladem úspěchu, obzvláště v případě několika paralelních skupin. U studentů nesmí vzniknout nějaký dojem či podezření, že v jiných skupinách je studium snazší nebo naopak obtížnější. Důležitá je i příprava „samotestů“, uložených na veřejné části sítě, pomocí kterých se studenti během přípravy na zkoušku mohou sami otestovat. Měli by proto následovat za každým větším celkem.

5. Protože podvádění je na internetu snazší než v učebně, je třeba věnovat pozornost i jeho prevenci. Vysoká škola by měla mít sérii veřejně přístupných preventivních opatření, které se uplatňují v případě

prohřešků. Studenty je nutno na ně upozornit – nejlépe již v sylabu. Učitel je zodpovědný za to, že tam umístí varování, studenti pak zodpovídají za dodržování stanovených pravidel. Dodejme ještě, že pravidla je třeba inovovat, protože studenti jsou v jejich obcházení vynalézaví.

2.3. Průběh výuky

Sestava studentů i vyučujících se při téměř každém předmětu mění. To třeba mít na mysli i při plánování obsahu semestru. Především – jak jsme zmínili už na počátku – všechny předměty by se měli řídit jednotnou šablonou, aby studenti bez obtíží rozlišili prvky všem předmětům společné od těch, které jsou specifické pro každý z nich. Proto je důležité mít jednotnou šablonu, dostupnou z internetu, která bude v každém týdenním bloku obsahovat elementy, ze kterých se předměty skládají: lekce, testy, diskuzní otázky atd. Úlohou učitele bude – těsně před začátkem semestru naplnit šablonu vlastním obsahem.

2.3.1. Úvodní týden

Pro vysokoškolské studium je příznačná změna skladby studijních skupin v každém semestru a předmětu. To se musí odrazit i samotné šabloně předmětů – první týden musí dovolovat větší prostor pro seznámení se studentů s učitelem i mezi sebou. Zanedbat tenhle sociální faktor je nebezpečné – v opačném případě se neznalost partnerů negativně odrazí v kvalitě diskuze. Těžko se diskutuje s neznámými.

První týden by měl obsahovat tyto složky:

- sylabus,
- uvítací list učitele se stručnou informací o sobě,
- instrukce k povinnostem studentů během daného týdne,
- učební text/video-přednáška pro první týden,
- individuální zadání (podle úsudku učitele a charakteru předmětu),
- diskusní fórum s nejméně jednou otázkou vztahující se k učební látce a jednou otázkou adresující osobní data a zájmy studentů s cílem navázání kontaktů mezi členy skupiny, obzvláště těmi, kteří se neznají z dřívějšíka.

Učitel by měl nejméně jednou zareagovat na každý vstup nového studenta v „socializační“ části fóra, aby naznačil svůj zájem o něj. Naopak, do odborného fóra by měl vstupovat méně. Měl by spíše povzbuzovat studenty ke vzájemné komunikaci, ke konfrontaci názorů a k výměně zkušeností a poznatků z příbuzných předmětů, literatury nebo praxe. Během diskuzí může občas dojít k ostřejším výměnám názorů mezi oponenty. Učitel by měl proto sledovat její průběh a včas přistoupit k její uklidnění. Vyučující má upozornit na potřebu odborných stanovisek a na zákaz osobních urážek.

Odborná část diskuze by měla být každý týden hodnocena drobným příspěvkem k závěrečné známce.

2.3.2. Další týdny

V následujících týdnech se činnost „standardizuje“ i když – podle povahy předmětu – může i v této části docházet k odchylkám od níže uvedeného schématu. Seznam aktivit (a tedy taky povinností učitele vůči stránce třídy) se mírně změní:

- instrukce pro studenty o jejich povinnostech v daném týdnu,
- učební text/video-přednáška,
- domácí zadání (individuální a/nebo skupinové),
- diskuzní fórum,
- hodnocení aktivit studentů v uplynulém týdnu.

Hodnocení by mělo být neveřejné, jeho výsledek by se měl dozvědět jenom hodnocený student. V tomhle případě se osvědčuje databáze hodnocení s individuálním přístupem na základě identifikace studenta propojená s IS. Cílem rychlé zpětné vazby je motivovat studenta k průběžnému studiu. Tím se redukuje stres, ve kterém se mnoho studentů ocitá v závěrečných dnech semestru. Díky průběžnému hodnocení si student bude vědom, že „část známky“ mu přichází každý týden, a tak si umí představit, co ještě musí udělat pro to, aby prospěl. Tím se mezi ním a učitelem vytvoří transparentní vztah. Pokud jeho výsledky nebudou valné, učitel bude moci povzbuzovat studenta ke zlepšení.

Další formou podpory jsou jasné instrukce o povinnostech v daném týdnu. Studentovi bude vědět, které požadavky by měl splnit v zájmu vlastního vysokého ohodnocení. Měli by obsahovat následující:

- témata, které budou probírány v daném týdnu,
- učební materiál, odkaz na učební text (např. kapitoly učebnice, odkaz na webovou stránku a pod.)
- video-přednáška,
- termín a způsob odevzdání úloh, vypracovaných individuálně nebo skupinou,
- nejpozdější termíny zahájení diskuze a požadované počty příspěvků,
- další důležité informace.

2.3.3. Přednáška

V období pandemie se hlavním vzdělávacím nástrojem stala video-přednáška. Bylo to přirozené východisko z nouze. Jak jsme ukázali výše, kompletní příprava online vzdělávání je složitá. Žádá si přípravu většího množství podpůrných materiálů, a tedy relativně dlouhou dobu. Po vyhlášení lockdownu nebyl na ni prostě čas. Pokračovat v přednášení bylo jednoduché a efektivní východisko z nouze.

V našem pojetí má video-přednáška jinou funkci. Je úvodem do diskuze o dané části vyučované látky. To by mělo být konec konců stejně tak i v tradiční výuce, neboť nikdo nemůže očekávat, že během přednášky každý student pochopí všechno. Vždy musí následovat cvičení nebo seminář. Z toho vyplývá, že taky v online prostředí může mít výuka různé podoby. Na učiteli zůstává, kterou z nich považuje za vhodnější.

První alternativou je klasická přednáška buď v přímém přenosu anebo nasnímaná kamerou a pak publikována. Přímý přenos dovoluje spontánnější projev a tolerování drobných chyb. Vyžaduje si však synchronní napojení posluchačů-diváků. Tím vzniká riziko, že přenos z nejrůznějších důvodů minou a nikdy ho už neuvidí. Proto je potřebné zajistit nahrávání.

Nahranou přednášku je možné spouštět opakovaně. V mnoha případech je lepší ji nahrát předem a jednoduše „zavěsit“ mezi týdenní materiály. Zajistí se tím kvalita nahrávky a učitel se uvolní čas na další konzultace. Navíc je možné takto sestavenou přednášku rozdělit na několik dílů, které mohou studenti shlédnout samostatně. Psychologické výzkumy prokázaly, že soustředěné sledování videí o větší délce snižuje pozornost. Cílem vyučujícího nesmí být „odpřednášet“, ale zaujmout studenty. Kvalitně a přitažlivě připravená série videí poskytuje pro to více prostoru.

Přímý (synchronní) kontakt je odůvodněný především tehdy, když učitel cítí potřebu osobního setkání se studentem a když bez takového kontaktu ztrácí přednáška část své hodnoty. To platí zejména, když její nevyhnutelnou součástí jsou gesta a řeč těla, na které se očekává okamžitá reakce publika nebo při výuce jazyků, když je kladen důraz na správný přízvuk a je potřebné jej okamžitě napravit.

2.3.4.Diskuze

Přes všechny snahy o interakci zůstává přednáška v podstatě z jednosměrného toku informací od učitele k studentům. I když je občas přerušována jeho reakcí na jejich otázky, jde nejspíš o krátké okamžiky, do nichž je navíc zapojena jenom malá část z nich. Ostatní zůstávají pasivní.

Riziko pasivity je v online vzdělávání vysoké. Proto je potřebné rozvíjet takové formy komunikace, při kterých se studenti zapojují do nejrůznějších forem interakce. Nejčastějšími jsou práce na projektech a účast v diskuzích. V obou případech by zapojení do nich a aktivní podíl na jejich průběhu měli sehrát významnou roli v jejich výsledném hodnocení.

Aktivita v diskuzi hraje v online vzdělávání podstatnou úlohu. Během ní může každý student prokázat své znalosti. Kromě toho dochází během diskuze k rozvoji měkkých zručností – schopnosti vyjádřit své myšlenky v přesné a srozumitelné podobě, schopnosti reagovat na názory jiných, kriticky je zhodnotit a vyjádřit svoje stanovisko k nim, jakož i schopnosti přijmout kritické názory jiných vůči své práci a podle nich upravit svoje postoje a řešení. V diskuzi dochází k socializaci, výměně poznatků a zkušeností.

Ve vzdělávacích prostředích zaměřených na online vzdělávání (Moodle, BlackBoard a další) je pro diskuzi vyčleněna speciální část aplikace, do které se vkládají otázky a reakce na ně. Velká část úspěchu učitele ve virtuální třídě závisí právě na tom, jestli dokáže využít diskuzi pro rozvoj studentských vědomostí. Zda je dokáže motivovat, aby je hledali, chlubili se jimi a „provokovali“ ostatní ke stále kvalitnějším příspěvkům a to metodicky a společensky vhodným přístupem. Je nutné v komunikaci zachovávat slušnost a upozorňovat na všechny, i ty drobné prohřešky, aby nedocházelo k eskalaci napětí či nevraživosti.

Studenty je nutné upozornit i na to, že „informačně prázdné“ příspěvky typu „Souhlasím s Nad'ou“ nebo „Myslím si, že Petr se mýlí“ se nehodnotí. Autor může vyjádřit svůj postoj, má ale uvést nová tvrzení nebo argumenty. S kým souhlasí nebo nesouhlasí je méně podstatné, důležité je „proč“ – doložené fakty a závěry.

Stejně tak se musí chovat učitel. Internetové prostředí je demokratické a učitel je „první mezi rovnými“. Také musí svůj názor odůvodnit. Jeho vysvětlování by však nemělo změnit diskuzi na přednášku. Podrobnější výklad je přípustný jen tehdy, když se objeví chyba nebo nastane všeobecné nedorozumění. Pokud zbývá do konce týdne málo času na to, aby studenti stihli najít správné odpovědi cestou diskuze nebo v literatuře, doporučuje se následující:

- uvést protipříklad a žádat o jeho vysvětlení,
- položit otázku, která zpochybňuje studentovo tvrzení a tím ho donutit k dodatečnému vysvětlování,

- požádat o vysvětlení všechny studenty,
- vyzvat k sumarizaci a/nebo ke zevšeobecnění tvrzení a poznatků, které jsou rozptýleny v příspěvcích několika studentů.

Když diskuze vážne, učitel ji musí restartovat. Například tím, že (v reakci na některý vhodný příspěvek) položí otázku, která rozběhne diskuzi dosud opomíjeným směrem. Přitom se může inspirovat jednou z předem připravených otázek. I když by jich měl mít předem připravených více, v úvodu by měl položit jenom jednu, nejvýše dvě. Díky tomu diskuze bude mít „dějovou nit“ a následující otázky umožní na ni navázat, pokud se ukáže, že je příliš krátká.

Jiným způsobem oživení diskuze je využít odborně zdatných studentů. Požádat je (v pozadí, například mailem), aby se z vlastní iniciativy ptali kdykoliv na chybějící detaily. Ideální diskuze má totiž více iniciátorů. Čím víc, tím líp.

Pod vlivem těchto faktorů se postavení učitele ve virtuální třídě zásadně mění. To se odráží i ve změně jeho označení jako „facilitátor“ (angl. facilitator – „ten, kdo ulehčuje“).

2.3.5. Zadání a projekty

V pravidelných intervalech (jednou za týden nebo dva) by studenti měli zpracovat zadání podobné těm v tradiční výuce. V porovnání s příspěvkem na diskuzním fóru budou o něco delší i formálnější. Mohou být i „na pokračování“ v případě, když se rozsáhlejší semestrální projekt dá rozdělit na logicky uzavřené celky. Hodnocením částí se vyhneme riziku nárazové práce na projektu koncem semestru. Průběžné hodnocení, provázené připomínkami učitele, může pozitivně ovlivnit celkovou kvalitu projektu.

Izolaci, kterou pociťují studenti v online prostředí, lze redukovat skupinovými projekty. Na jejich řešení spolupracuje několik studentů, přičemž tým sdílí nejen zadání, ale i odpovědnost za výsledek. Důležitou charakteristikou tohoto typu úloh by měla být stabilita týmu s cílem vybudovat interpersonální vztahy podobné těm, jenž se vyskytují na pracovištích. To podpoří jednak týmovou dynamiku a vznik různých typů vazeb, ale dá také studentům šanci vnímat úskalí týmové práce a způsoby jejich překonávání. Skupina bude občas nucena improvizovat (například při onemocnění člena týmu), redistribuovat své povinnosti a měnit plány přesně tak, jako v reálné praxi. K tomu navíc získá s rozvojem práce z domu první zkušenosti s činností tohoto typu. Ty se jim mohou velice hodit v budoucím povolání.

Dalšími výhodami pokračujícího dlouhodobého projektu jsou:

- Méně času se spotřebuje na objasňování detailů zadání, neboť ty se budou postupně upřesňovat a rozšiřovat.
- Členové skupiny získají „pracovní návyky“, naučí se optimálně využívat kvalitu jednotlivých svých členů.
- Problémy jako nemoc nebo časová zaneprázdněnost se mohou řešit ad hoc, přičemž tým sám rozhodne jak (a jestli vůbec) bude jedinec, který problém způsobil „sankcionován.“

Jeden z autorů sestavil skupinový projekt pro předmět People, Technology and Management na magisterském online studiu Liverpoolské university. Aby v něm tým vyřešil co nejvíce problémů z oblasti managementu informačních systémů, byl (v hrubých rysech) koncipován takto:

Společnost X se rozhodla zásadním způsobem přebudovat a automatizovat svůj informační systém.

Týden 1: Navrhněte změnu, kterou chcete realizovat a strategii motivace zaměstnanců, aby se aktivně zapojili do procesu změny.

Týden 2: Analyzujte problémy, které můžete očekávat při výběru a nákupu hardwaru a softwaru anebo při školení zaměstnanců. Připravte alternativní řešení.

Týden 3: Formulujte strategii jednání s budoucími dodavateli informačního systému.

Týden 4: Navrhněte úpravu organizační struktury firmy tak, aby lépe vyhovovala nově vzniklému pracovnímu prostředí.

Týden 5: Která nová pracovní místa reorganizací zaniknou, která vzniknou? Jak budete vybírat nové pracovníky?

Týden 6: Zveřejněte svůj projekt ve společně sdílené části virtuální učebny. V roli konzultantů vyhodnoťte projekt skupiny určené učitelem. Najděte jeho slabiny a navrhněte jejich možná vylepšení tak, aby proces implementace nového systému proběhl ve firmě vašich partnerů hladce a plynule.

Text každého ze šesti zadání je pochopitelně delší a určuje i konkrétní výstupy jednotlivých etap. Pokud je to možné, v každé skupině by měl být alespoň jeden zkušený student s přecházející podobnou praxí, který bude usměrňovat své kolegy. Skupina by měla být dostatečně velká na to, aby absence jednoho člena neparalyzovala postup skupiny. Zkušenost ukazuje, že nejvhodnější jsou čtyřčlenné skupiny. Pokud počet studentů ve studijní skupině není dělitelný čtyřmi, trojčlenné skupiny jsou vhodnější než pětičlenné. (Čím větší skupina, tím větší riziko zhroucení vnitřní komunikace nebo nečekaných výpadků. Ty sice hrozí v jakékoliv skupině, ve větších však dopadnou na více studentů.)

Skupinové projekty jsou excelentním nástrojem osvojení a prohlubování měkkých dovedností (soft skills), jako schopnost motivovat kolektiv, organizovat spolupráci, řešit mezilidské vztahy, ochota převzít iniciativu, odvaha kritizovat výsledky své práce i práce kolegů, postupovat při jednání s taktem a snahou napomoci k pozitivnímu výsledku atd. Zároveň je tento způsob vyučování formou aktivního vzdělávání, po kterém sice opakovaně voláme, v praxi ho však uplatňujeme zřídka.

3. Praktické tipy pro akademické pracovníky VŠTE

Způsobů a metod, jak učit off-line nebo online a jak vyučovat v prezenční formě výuky je mnoho. Už méně je takových, které by našim kolegům pomohly v online přednáškách a cvičeních se studenty na VŠTE.

Předkládáme vám pár praktických tipů, jak zvládnout online výuku efektivně. Týkají se také přípravy a realizace.

Za neživou výuku může být považován nejen zdoluhavý a nezáživný e-kurz nebo samostudium na statickém webu či v pdf souboru všeobecně. Nezáživná může být online přednáška nebo nekvalitní video-přednáška i u nás, v posluchárně na naší vysoké škole. Je potřeba jednotlivé formy v online ale i v prezenční výuce vhodně nakombinovat.

- 3.1. Komunikovat mezi sebou můžeme prostřednictvím krátkého chatu, přes různé aplikace jako je messenger anebo pomocí e-mailu. Zde se vyučující a lektor nevidí, a proto má takový typ výuky jistá omezení. Doplnit lze ale dalším typem komunikace, při níž je vidět „mluvící hlava“ a setkání na dálku je tak živější. Jsou to nástroje jako na příklad Skype, Zoom, Google Meet.

Tyto aplikace samotné však pro výuku na vysoké škole nestačí. Je vhodné zapojit i další „pomocníky“, kterými může být již předem připravené video, které vyučující na své přednášce nebo semináři pustí, především takové, které uvádí děj, který v běžné výuce nelze realizovat. Dalším pomocníkem je funkce hlasování, chatování, do nichž se zapojí co nejvíce studentů, pokud možno všichni. K ještě většímu zapojení studentů lze využít další interaktivní funkce té dané online aplikace. Na příklad sdílení dokumentu, kvízy anebo další aplikace jako třeba AR/VR.

- 3.2. Na online výuku je nutné **se velmi dobře připravit**. Prvním z kroků je promyslet, který obsah učební látky pro online výuku vhodný je a pro který ne. Vhodný obsah pak strukturujte do menších částí a kombinujte způsob výkladu tematiky s různými přístupy, metodami, aplikacemi. Při vaší přípravě online přednášky či cvičení myslete také na to, jak budete moci pochopení učiva u studentů ověřit. Také byste v přípravě měli myslet na časový prostor pro diskusi, otázky studentů a naplánovat přestávky. Nezapomeňte ani na hosty a tzv. odborníky z praxe, které zvete do prezenční výuky. Naplánujte tedy jejich účast i v online výuce a připravte je na takovou spolupráci předem.
- 3.3. Do přípravy patří i příprava techniky. Vyzkoušejte si všechny používané aplikace a jejich funkce dopředu. Vyberte si vhodnou základní aplikaci a následně doplňkové aplikace. Nenechávejte takovéto vyzkoušení až na poslední chvíli. Vyzkoušejte si též kameru a nastavte si ji tak, aby světlo či pozadí nerušilo zobrazení vaší hlavy a hrudi. Mějte na paměti, že zrak studentů se bude upírat na tento omezený obraz. Vyzkoušejte mikrofon a reproduktor a poslechněte si svůj reprodukováný hlas. Zajistěte kvalitu připojení na internet. Mělo by být minimálně 20-50 mbit. To zjistíte na: www.rychlost.cz. Dále vám doporučujeme vaše dokumenty zálohovat. Do výukových materiálů si připravte ještě i různé alternativy. Je lepší je mít k dispozici. Nevíme nikdy, zda-li nás technika nezklamě. Před vaším prvním vystoupením s ještě si neosvojenou technikou si svou přednášku nebo připravený seminář otestujte tzv. „na nečisto“. Před samotnou realizací výuky promyslete i Váš outfit. Oblékněte se ale tak, jako byste byli v učebně ve škole. Doporučujeme oděv, aby vyučující nesplýval s okolím. Zvažte také předem, jakou pozici v prostoru budete při online vyučování mít. Budete sedět či stát? Dbejte na velikost prostoru, který máte k dispozici, to, abyste při pohybu „neušli z obrazu“.
- 3.4. Realizace výuky: Důležité je, abyste s účastníky neustále komunikovali. Ptejte se všeobecně a individuálně. Komentujte kroky, které děláte. Komentujte i reakce účastníků. Opakujte a vysvětľujte vše, co nemusí být jasné. Váš projev by měl obsahovat kromě sdělovaných informací také úsměv. Zaveďte si nějaký rituál. Ten vyžaduje sice trochu času, ale podpoří to vaši sounáležitost se studenty. Zaveďte si kromě rituálu jasná pravidla pro komunikaci. Tyto zásady opakujte a vyžadujte jejich dodržování. Pokud při projevu nehledíte do kamery, kameru klidně vypněte. Ve Vašem projevu nesmí chybět řečnické pauzy a další rétorické zásady (intonace, artikulace, správná gramatika).
- 3.5. Doplnějte Vaši prezentaci/přednášku dalšími materiály. Doprovodte výuku např. vhodným videem, vybranými obrázky, funkcí handout anebo záznamem výuky a dalším. Udržujte stále kontakt s účastníky a tím i jejich pozornost. Mějte ve své blízkosti vodu a blok a tužku na

poznámky. Nebojte se neobvyklých nápadů. Vaši studenti to ocení. Vyzvěte je na příklad k tomu, aby Vám pomohli s přípravou přednášky nebo semináře. Zadejte jim praktický úkol, ale ne otázku či samostatné dílo. Na příklad: „vyhledejte na www.youtube.com profesora X a jeho podcast s Y“ anebo „připravte do přednášky Z snímky, foto zdarma, které vystihují význam slova zpětná vazba“. Dalším neobvyklým osvěžením online výuky může být gamifikace. Host ve výuce nebo kooperace se studentem/studenty z jiné školy nebo lektorem z jiné vzdělávací organizace je rovněž vhodným zpestřením výuky daného tématu. Jak v prezenční, tak i online výuce.

4. Přehled možných digitálních nástrojů

V návaznosti na výše uvedený bod 3.5 vám předkládáme přehledný soupis dostupných nástrojů a doporučení, které mohou vyučující pro oživení a doplnění přednášek, seminářů a cvičení použít. Je na učiteli / lektorovi samotném, jakou edukační aplikaci si vybere.

Všechny dostupné nástroje naleznete na stránkách: [75 digital tools and apps teachers can use to support formative assessment in the classroom \(nwea.org\)](https://www.nwea.org/en-us/digital-tools)

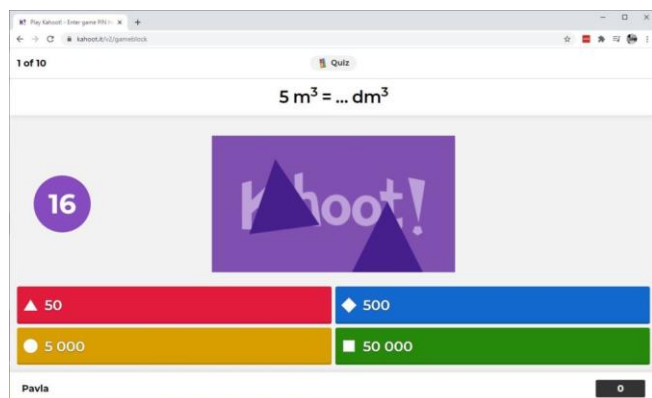
Naše doporučení je vyzkoušet si následující aplikace:

_Adobe Spark: podporuje vkládání interaktivních prvků (propojení textu, fotografií, videí, ...), obsahuje galerii šablon, různá rozvržení. Je to cloudové řešení, aplikace je vyvinutá pro tablety a je zdarma. Pozor na vkládání textu s českou diakritikou

_Bookry a tvorba osmisměrek: do této aplikace pro sdílení s žáky je nutná registrace, ale je zdarma. Jednotlivé aktivity (widgety) můžete vkládat do iBooks Author. Některé aktivity jsou vhodné pro práci na interaktivní tabuli.

_Buncee : tato on-line aplikace je vhodná pro tvorbu vlastních prezentací, kreativních příběhů, projektů. Je užitečná pro integraci různých multimédií (obrázek, zvuk, animace, video,...) a sdílení prostřednictvím odkazu, sociálních sítí, e-mailu, vložení na webové stránky. Výborná podpora pro učitele (v angličtině): webináře

_Kahoot : je vytvořen jak pro učitele → kahoot.com, tak i pro žáky → kahoot.it. Editor on-line kvízů a her Kahoot umožňuje intuitivní vytvoření otázek ve webovém prostředí. Žáci se přihlašují pomocí kódu a zadáním jména (přezdívky). Test je možné spustit v průběhu vyučovací hodiny nebo zadat jako domácí úkol. Aplikace aktivizuje žáky hrou. Můžete využít připravené materiály z knihovny nebo si vytvoříte vlastní. Základní verze je zdarma, ale pro vytváření vlastních sad je registrace nutná. Obsahuje různé typy otázek a odpovědí. Studenti je řeší sami nebo společně jako hru. Sdílení je jednoduché (odkaz, PIN). Je možné propojit se Učebnou Google a MS Teams. Dále jsou zde dobře propracované přehledy s výsledky studentů.

Mentimeter: velmi doporučujeme tento digitální nástroj. Je to interaktivní nástroj, kterým můžete aktivně zapojit student do Vašich hodin. Umožňuje studentům se anonymně vyjádřit k jednotlivým otázkám různého typu (otevřená odpověď, stupnice, více odpovědí, atd...). Při editaci umí automaticky aktualizovat otázky. Studenti se přihlašují anonymně číselným kódem nebo QR kódem. Aplikace je buď zdarma nebo placená. Existuje verze pro školy. Mentimeter má dva módy (Presenter's pace/Audience pace). Obsahuje funkce: hlasování, otázky, slovní mraky a open ended.

Podrobný **návod** jak s aplikací zacházet najdete na https://www.mentimeter.com/guides_a
 Plugin do PowerPointu: <https://www.mentimeter.com/app/powerpoint>

Quizizz : Aplikace je vhodná pro vytváření kvízů ve třídě a pro zadání domácích úkolů. Umožňuje vyhledávat testy a snadno je kopírovat do vlastního účtu. Lze v ní vytvářet vlastní hry a jednoduše je editovat. Kvíz je možný přímo ve třídě nebo jako tzv. „Domácí“ úkol – nastavení časovače. Týmová hra, vkládání různých symbolů, fotografií, okamžitý náhled otázky, možnost individuálního postupu žáků, zamíchání otázek i odpovědí. Nabízí dobrý přehled pro učitele, reporty a přidání do Google Classroom.

5. Na závěr

Online vzdělávání není ani lehčí ani těžší jako denní. Je jiné. Jako na všechno jiné, i něj je třeba si zvyknout. Úspěch v něm zaznamenají ti, kteří jsou snaživí a odpovědní, neboť lépe zdolají mentální bariéry, které je dělí od partnerů (učitelů a studentů). Pedantní příprava hraje v procese významnou roli. Do ní patří:

- Dopředu nahrané přednášky: buď prezentace programu Microsoft PowerPoint s hlasovým komentářem anebo bez něj, snímky nahrané na video, animace a další formy prezentace.
- Fóra a diskusní fóra: dobře promyšlená témata, které zajistí ochotu studentům asynchronně komunikovat s kolegy a lektory pomocí diskusních fór, webových fór a nástrojů sociálních médií (při menších počtech posluchačů i synchronně).
- Výuka předváděním je v online kurzech stejně tak rozšířená jako v tradičních. Ukázky jsou základem, pokud jde o zprostředkování určitých konceptů a procesů. Online lektori nahrávají nahrané video ukázky do LMS bez ohledu na to, zda je dodali synchronně či asynchronně. Studenti si pak mohou tyto klipy prohlížet tak často, jak je pro zvládnutí lekce potřebné.
- Simulace poskytované v realistickém digitálním prostředí umožňují studentům online testovat praktické dovednosti a vědomosti na dálku. Příprava simulací byla dříve zdoluhavým a únavným procesem, ale moderní platformy LMS umožňují ho zefektivnit tím, že umožní vybrat si z různých scénářů, které doplňují obsah kurzu. Vyučující mohou také vyhledávat zdroje s otevřeným přístupem, jako je Merlot, a najít vhodné simulace, které jejich autoři zpřístupnili.
- Hry (WordWall, Blooket, Genial.ly) umožňují online studentům získat praktické zkušenosti v dostupném digitálním prostředí. Mohou též zvýšit účast studentů, neboť studenti je mohou považovat za poutavější a méně stresující než simulace. Vývojáři vzdělávacích technologií jako Distance2Learn integrují aplikace na vytváření her přímo do LMS, aby zjednodušili proces navrhování. Online lektori mohou použít tabulky výsledků a další motivační nástroje (creately.com) na představení přátelské soutěže a následně motivovat studenty, aby zvládli dovednosti a koncepty, které má hra zprostředkovat.

Úspěch nepřijde hned, ale trpělivost růže přináší. Stačí nebát se a zkoušet.

6. Přílohy:

- 6.1. Přednáška „Inovujme_Učme jinak“ v programu Power Point s hlasovým záznamem.
- 6.2. Text připravené přednášky bez hlasového záznamu: TEXT prezentace Inovujme učení.

INOVUJME UČENÍ aneb ONLINE MÁ I SVÉ VÝHODY

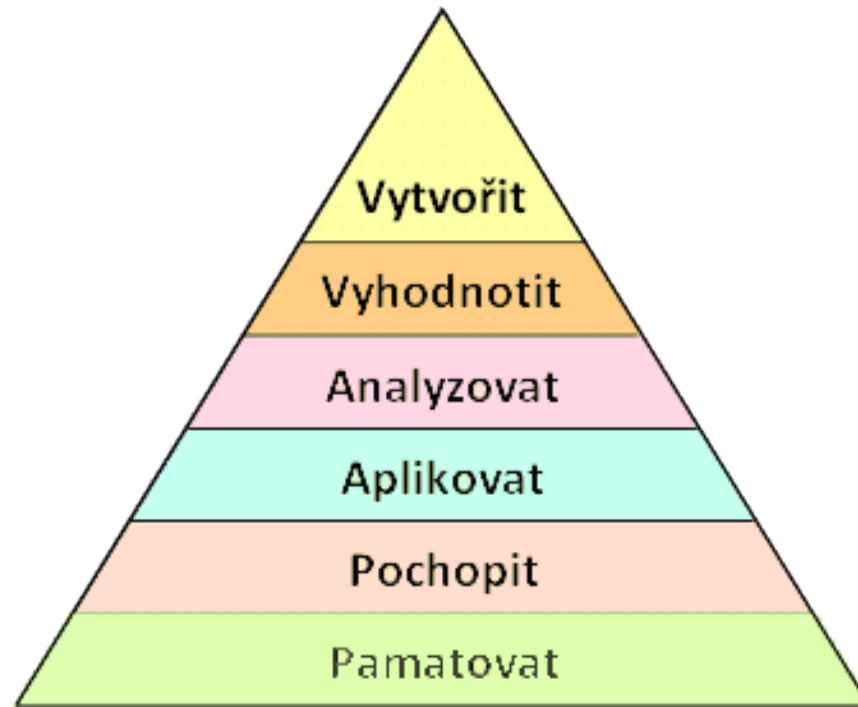
Štěpánka Jenešová, Dipl.-Phil.

Co je možné? Proč a kdy „online“?

Metody Bloomovy taxonomie

Druhy online vzdělávání

- **Formální** : to nabízejí instituce zaměřené na vzdělávání a odbornou přípravu jako alternativu k prezenčním programům (akreditované, certifikované, po ukončení oficiálně uznáný doklad)
- **Neformální** : na rozdíl od formálního (školního) probíhá také a orientuje se na praktické vědomosti a zručnosti (soukromé vzdělávací společnosti, např. portál SEDUO; neziskové organizace, zaměstnavatelé jako firemní vzdělávání)
- **Informální** : vedlejší výsledek online aktivit (hledáme na internetu místo pro dovolenou a přitom se naučíme něco o historii města). Kultivují nás a rozšiřují naše obzory.

Prezenční versus Online

Prezenční nebo online kurz?

Výhody online vzdělávání

- Dostupnost
- Flexibilita
- Úspora času
- Cena
- Svoboda a zodpovědnost

+ nová příležitost
pro rozvoj své kreativity

Nevýhody online vzdělávání

- Technologická náročnost
- Výběr tématu
- Absence podpory
- Absence fyzického kontaktu
- Fyzická vzdálenost prodlužuje mentální vzdálenost

Co můžeme připravit online?

- **Webinář** (pro větší počet účastníků, lektor vede živě, poskytne výklad k danému tématu)
- **Online workshop** (pro malé skupiny, např. 10 lidí, kteří se aktivně zapojují. Používají se white boardy, virtuální tabule atd.)
- **One-to-one learning sessions** virtuální setkání „jeden na jednoho, formou video hovoru, lektor má speciální lekce, cvičení nebo konzultace)
- **Pandemické vzdělávání** (rychle překlopené prezenční kurzy a školení do online podoby. Využívají se nástroje – spíše pro komunikaci – jako MS Teams, Google meet apod.)

Motivace pro online vzdělání

- Je to po „face to face“ formě **2.nejlepší řešení**
 - Lze ho realizovat individuálně (prostor pro kreativitu)
 - Lektor i studenti mají časový prostor pro odpověď
 - Pedagogové nepoučují, jen usměrňují
-
- „převrácená třída“ = aktivní tým

Převrácená třída

LEKTOR

- je kreativní ve výuce, je vzorem
- nehledá nedostatky
- aktivuje ostatní
- chválí, porovnává názory
- je čestným členem týmu
- stanovuje pravidla
- modifikuje úkol tak, aby byl realizovatelný
- když vznikne problém, zasáhne

STUDENTI

- se připravují samostatně
- ptají se lektora
- spolupracují pod vedením „manažera“ skupiny
- skupiny soutěží se svým návrhem na proveditelné řešení
- jsou kreativní

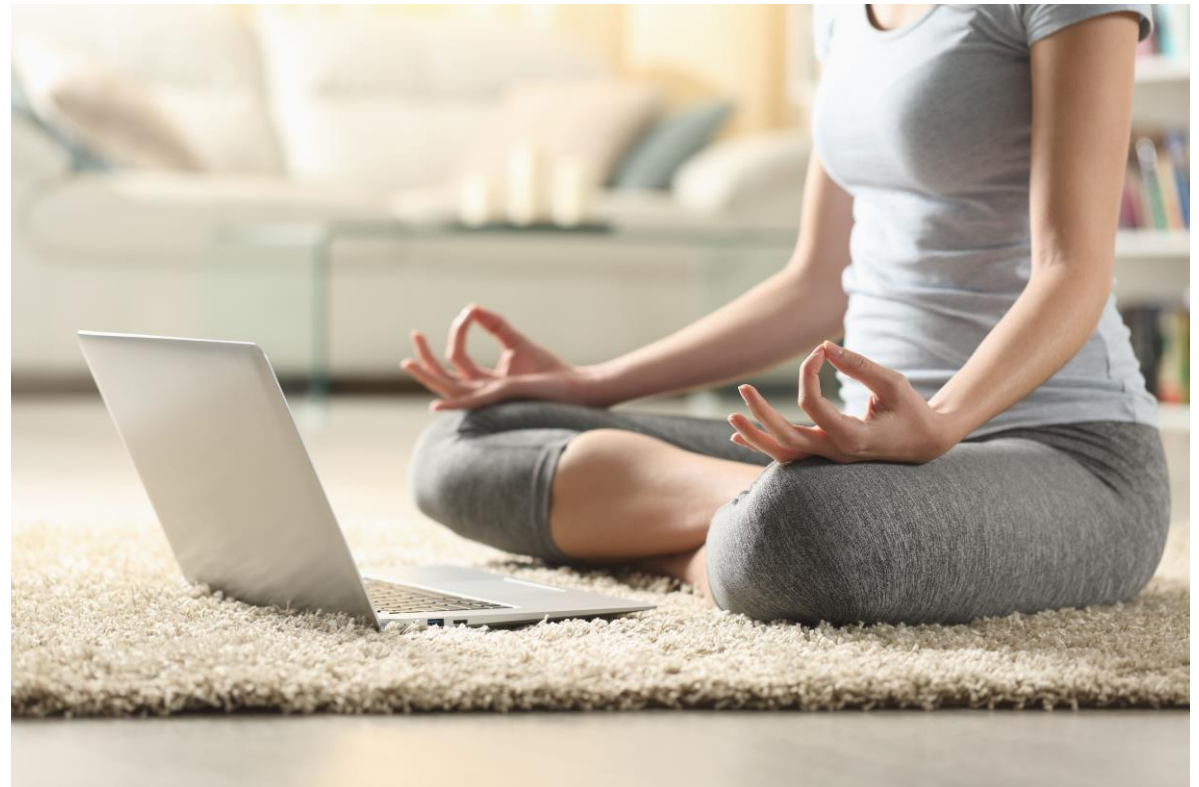

Tipy

- V online vzdělávání lze i **experimentovat** – je v něm prostor
- Gaming (dnešní výraz) = škola hrou (J.A.Komenský)
- Velmi dobrá příprava je důležitá
- Cíle prověřování poznatků (komplexně; minimalizovat nedorozumění)
- Uvědomit si, **CO** chceme posílit a **JAK** na to?
- Vytvořit dynamiku
- Rozvíjet poznatky

Závěrem

Je potřeba učit studenty → „*Co mi to přineslo?*
Co to přineslo ostatním?“

Nebát se myslet i jinak.

Proto → → → → → **UČME JINAK**

P.S. Naším cílem je připravit studenty na praxi a do života. Aby byli na pracovišti nejen odborníkem, ale i sebevědomou osobností.

INOVOJME UČENÍ

Slide 1:

Neberme tento výrok jako nějaké MUSET, ale jako PŘÍLEŽITOST naučit se něco nového nebo naše stávající znalosti a dovednosti vylepšit. Příležitost toto téma uchopit po svém a kreativně.

Začnu u sebe..... Těšila jsem se, že po mnoha létech stanu zase před studenty u tabule a budu s nimi procvičovat, diskutovat, filosofovat a vést je s chutí k dalšímu poznávání. A ejhle, není to už tak, jak byli všichni zvyklí a naučení. Od Komenského přes moderní metody až k e-learningu. Dnes zejí třídy škol a auly vysokých škol prázdnotou. Museli jsme přejít na distanční výuku tedy e-learning. Sama jsem moc těm možným druhům distanční výuky neholdovala, obávala jsem se absence osobního kontaktu a měla až moc velký respekt před počítačovou technikou. Bála jsem se – to otevřeně přiznávám. __

Protože jsem ale pozitivní člověk a odvážná a zvědavá lektorka, otočila jsem tu NUTNOST učit anebo být vyučován „online“ *jako se slunečnice otáčí za sluncem.* __ Proč se trápit, kritizovat nebo bát se? Všichni pedagogové byli s nástupem Covidu vrženi do vody, a to mnohdy bez velké přípravy. Všichni na celém světě. Někdo už ve vodách e-learningu uměl plavat, ale většina spíš ne.

Slide 2: Dnes si nemůžeme dovolit s nostalgií vzpomínat na staré či klasické metody. Musíme inovovat. Jinak nám bude vzdělávání (jakéhokoliv druhu) pokulhávat. Zásadní je též dodržet princip Bloomovo taxonomie. O čem tato teorie je? Vzdělání je nutno vybudovat na pevných a širokých základech. Jako pyramidu. Na její špičce je evaluace jako vrchol. Takže pěkně od základů:

_vědomosti

_pochopení

_aplikace

_analýza

_syntéza

_evaluace

Tyto **stupně učení až k samotné tvorbě** lze vyjádřit i slovesy:

_zapamatovat, pochopit, aplikovat, analyzovat, hodnotit a tvořit.

Úkolem učitele či lektora je vždy především naučit své žáky nejen nové věci, ale naučit je **konstruktivnímu řešení**. A to jak v klasické podobě výuky, tak i té online.

Slide 3: Než se pustíme do problematiky „online výuky“ v online formě naší krátké přednášky, shrňme všechny druhy vzdělávání, které již existují. Formální – neformální – informální. Vždyť i vařit se můžeme naučit „online“! Opravit auto či jiný přístroj lze pomocí videí, online návodů apod. Když se zamyslíte nad tím, co jsme již dříve znali a používali, budou to právě ty neformální a informální druhy online vzdělávání. Formální jsou nyní na řadě. Musíme je vnímat v tom nejlepší světlo.

Slide 4: Chce se Vám diskutovat o tom, co je možné učit tímto způsobem anebo proč?

Jsou samozřejmě oblasti – hlavně praktické a zaměřené na zručnost – pro které se online vzdělávání a distanční forma nehodí. A na technické vybavení také nesmíme zapomenout. Internet, počítač či chytrý mobil a další hardware jsou nezbytností.

Slide 5: S chutí do toho! Kuchařka by měla také dobře ovládat své „pomocníky“ v kuchyni. Vhodné vybavení však **neznamená vše**. Chuť, nadšení a kreativita – to je **jen a jen na nás**. Praktické tipy a rady – to můžeme načerpat od zkušenějších.

Slide 6+7: „**Výhod** je více“, dalo by se říci. Ve vysokoškolském vzdělávání vidím jako **největší** přednost online výuky to, že studenti mohou svůj čas využít k něčemu jinému než dojíždění do školy a že vzdálenosti (byť i mezi kontinenty) lze touto formou vzdělávání neuvěřitelně zkrátit. Pro učitele a též studenty je tady velký prostor pro kreativitu. Možná objevíte i nějaký ten skrytý talent v sobě?

Slide 8: Všimněte si zkušené lektorky na snímku. Co dělá jiného než v klasické výuce? A co dělá studentka před obrazovkou?

Tady moc kreativity asi ještě nebylo?

Slide 9: Jaké formy online vzdělávání můžeme nachystat? Pro koho jsou vhodné?

Slide 10: Nadšení. Co se asi přihodilo? **Radost** můžeme najít ve všem. V online vzdělávání také.

Slide 11: Vše v našem životě je o motivaci. O chtění. Hledejme tedy to **dobré** v něm.

Slide 12: Příležitost pro studenty a převrácená třída. **Co** to vlastně je?

Je důležité, aby učitel či lektor nejdříve stanovil pravidla a ta byla dodržována. Když zadává úkol studentům, musí to být realizovatelný úkol. Jinak chválí, aktivuje, porovnává, a hlavně **nehledá** jen nedostatky. Proto, aby měl samostatnou přípravu řešení studentů nějakým způsobem pod kontrolou, je **čestným** členem týmu studentů.

Studenti jsou samostatní a mají zde příležitost **být kreativní**. Pokud se učitel rozhodne pro rozdělení do skupin, je vhodné určit manažera skupiny, pokud sám tým není schopen vedoucího zvolit.

(V Online výuce se studenti nemusejí znát, proto je vhodnější funkce **určit**).

Slide 13: Online výuka není „sezení před počítačem“. Musíte ji připravit, __ vyžaduje čas. Je velmi důležité se na e-přednášku, e-workshop nebo online-seminář dobře připravit. Nespolehejte se na Vaši improvizaci. To **stejně** platí pro zadání **úkolů** studentům. Učitel musí vše dobře promyslet. Ideální by bylo, kdyby vybral **i to**, co se dá z praxe přenést do školy.

Slide 14: Jaké triky nebo doporučení vám dát? Hlavně se ničeho nebojte a obohaťte výuku něčím novým a neobvyklým. Všechny vás to bude pak bavit, když výklad a diskuze budou **zajímavé**. I v tomto druhu učení můžete **experimentovat**. Někdo upřednostňuje experiment, někdo zase raději vyzkoušený nástroj nebo způsob. Pro obojí je tady čas. Před staletími prosazoval - a podařilo se mu – Jan Ámos Komenský metodu „škola hrou“. V dnešní době – době rychle se rozvíjejících informačních technologií je „in“ tedy oblíbený „Gaming“. Nebude to to samé? Klidně si tedy hrajte. Ale hry si důkladně připravte a mějte na paměti **co** chceme výukou / cvičením posílit a **jak** neboli jakým způsobem?

Tip pro zadání úkolu:

_Při zadání úkolu myslíte na to, že řešení by mělo vycházet z učební látky. Úloha může být třeba pro každého studenta jiná. Na studijní látku se tak poukazuje z více perspektiv.

_Snažte se minimalizovat případné nedorozumění.

_Při formulování úkolu hraje jistou roli i internet. Některá data a informace najdou studenti na něm.

_Je přínosné, když do výuky (též online) vnesete jistou dynamiku. P.S. Pohyb se dá **také** nasimulovat.

_Informace, poznatky získané ze všech možných zdrojů se mohou při online vzdělávání pěkně rozvíjet.

Slide 15: Tělocvičny prázdné, před počítačem plno.

Je prostě taková doba. Nevnímejte ji pouze negativně. Využijte ji k tomu, abyste se naučili něčemu novému, abyste byli blíže k tomu, co vás zajímá, co chcete znát anebo se dokonce i bavit.

Slide 16: Proč ?

Tato jednoduchá otázka – **proč** – nám otvírá odpověď na dotazy jako : Co mi to (učení, školení) přineslo? Co to přineslo ostatním? Zrovna tak se může ptát i lektor/učitel. Ten by měl vhodně inovovat a odvážit se učit i jinak. V praktickém životě to není jiné. Přizpůsobujeme se novým situacím, adaptujeme se na nové nebo jiné prostředí. **Náš cíl** z pozice **učitele** je : své žáky/studenty připravit **na** praxi, **do** života. Nestačí se naučit teorii, ale umět ji použít v praxi a poznatky z praxe zase přinášet do školy. Chceme vychovat nejen odborníky, ale vést studenty k takovému osobnímu rozvoji, aby byl v životě **sebevědomou osobností**.